

LUNDS UNIVERSITET

Institutionen för kommunikation och medier

Medie- och kommunikationsvetenskap

Från hjälte- till hjältinnesaga

En narrativanalys av barnböckerna

Malala Yousafzai & Gretas historia

Figur 1: Bokomslag: *Malala Yousafzai* (Petruccioli 2019)

Figur 2: Bokomslag: *Gretas historia* (Carratello 2019)

Astrid Totté & Frida Engdahl

MKV22A:4 B-uppsats

Handledare: Fredrik Edin

Examinator: Christine Davidsson Sandal

HT 2020

SAMMANFATTNING

I denna uppsats görs en kritisk narrativanalys av två moderna hjälteskildringar inom genren barnlitteratur. Böckerna *Malala Yousafzai* och *Gretas historia* som gavs ut 2019 är två litterära skildringar för barn i ålder 9-12, som inte bara kan kategoriseras som underhållande fiktion om riktiga hjältar, utan också innehåller samhällskritisk information. Analysen intresserar sig för att synliggöra böckernas narrativa strukturer med fokus på hjälteframställningen, och ämnar även undersöka på vilket sätt böckerna kan ha en utbildande funktion utifrån de samhälleliga kriser och problem som är centrala teman för böckernas handling. I linje med Propps morfologi analyseras böckernas narrativ baserat på de sju roller som enligt Propp utgör basen för sagoberättelsen. Vidare tar analysen ett kritiskt avstamp grundat på Margery Hourihans teori om den traditionella hjältesagan som genomsyrats av västerländska värderingar och patriarkala maktförhållanden. Analysen synliggör inte bara funktionen av de olika roller som tar plats i berättelserna eller de diskriminerande och förlegade västerländska värderingar som den traditionella hjältesagan fört med sig, utan kastar även ljus på nya värderingar, normer och ideal som hittas i böckernas narrativa framställningar. Avslutningsvis sammanfattas fynden för att kunna säga något om vilka förlegade värderingar som fortfarande finns kvar, vilka uppdaterade värderingar som ersatt de gamla och på vilket sätt böckerna kan fungera som pedagogiska verktyg. Den nya hjältesagan, baserat på de två böckerna, är en berättelse om att alla kan vara hjältar i sina egna liv, med budskapet att visa ömhet för andra och planeten och att alla framgångar och goda gärningar är viktiga även om det inte resulterar i ett lyckligt slut.

Nyckelord: *narrativanalys, kritisk analys, barnlitteratur, Propps morfologi, hjältesaga*

Titel: Från hjälte- till hjältninesaga - En narrativanalys av barnböckerna *Malala Yousafzai* och *Gretas historia*

Författare: Astrid Totté och Frida Engdahl, författad i Medie- och kommunikationsvetenskap, vid Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet, höstterminen 2020

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Syfte och frågeställningar	2
3 Teori	2
3.1 Vladimir Propps morfologi	2
3.2 Hjältésagan	3
3.3 Barnboken i samhället	4
4 Tidigare forskning	5
5 Metod	6
5.1 Kvalitativ textanalys och kritisk reflektion	6
5.2 Narrativanalys	8
5.3 Propps sju roller	8
5.4 Kritisk analys av hjälten	9
6 Analys	9
6.1 Propps sju roller i <i>Malala Yousafzai</i> och <i>Gretas historia</i>	9
6.2 Kritisk analys av hjälten i <i>Malala Yousafzai</i> och <i>Gretas historia</i>	12
6.2.1 Etnicitet	12
6.2.2 Klass och överlägsenhet	13
6.2.3 Kön	14
6.2.4 Ålder	15
6.2.5 Relationer	15
6.2.6 Rationalitet	17
6.2.7 Action och våld	18
7 Slutdiskussion	19
7.1 Den nya hjältinnesagan - en kort sammanfattning	19
7.2 Uppdaterade västerländska normer	20
7.3 Nya dualismer och binära motsättningar	21
7.4 En nyanserad hjälte	22
7.5 Nya medhjälpare	23
7.6 Abstrakta problem utan lyckligt slut	24
7.7 Utbildande element	25
7.8 Sammanfattning	26
8 Källhänvisning	29

1 Inledning

Barnen är framtiden. Deras tankar, värderingar och världsbild präglar framtiden. Det är således viktigt att vara medveten om vilka texter som barn tar del av, hur dessa är utformade samt vilka värden de kommunicerar. Berättelser har inte bara en underhållande funktion, utan får konsekvenser för barns världssyn och värderingar utanför läsoplevelsen - "De [berättelser] är det mest kraftfulla verktyget för att föra vidare uppfattningar, värderingar och attityder från en generation till en annan" (Hourihan 1997, s. 1).

I *Sydsvenskans* artikel om barnbokstips inför julen 2020 beskrivs hur barnböckerna *En fe på badhuset* och *Magiska godiskulor* kan lära barn att "hantera sin samtid" och i *Du har rätt* hur man kan "som barn och ungdom själv ha koll på sina rättigheter... på ett begripligt och lättillgängligt sätt" (Esmailian 2020). Barnboken håller på att genomgå förändringar i form och innehåll vilket vi ser inte minst i artikeln, där böckerna som rekommenderas på ett eller annat sätt är sagor som rör just verkligheten och samhället (ibid).

2019 släpptes inte bara en barnbok om en flicka som nominerats till Nobels fredspris på grund av hennes insatser för att förbättra situationen för planeten och mänskligheten, utan två böcker om två flickor: *Malala Yousafzai* författad av Hiba Noor Khan och *Gretas historia* av Valentina Camerini. Böckerna ger inte bara 9-12-åringar en spännande lästund om två av vad många skulle kalla nutidens största hjältar, utan informerar också om aktuella problem och kriser. Berättelsen om en hjälte som ger sig ut i världen med uppdraget att kämpa mot onda krafter går att återfinna över tid och rum, i allt från gamla grekiska myter till nutida filmer och böcker. Margery Hourihan konstaterar att "hjeltehistorien onekligen har en central betydelse i vår kultur" (1997, s. 2).

Men finns det något diskriminerande bakom den återkommande passiva prinsessa som väntar på att bli räddad av sin prins? Kan vi hitta västerländska, förlegade värderingar bakom hjälten som enligt traditionen blir belönad med materiella ting, eller i konflikterna som ofta grundas i en polariserad uppdelning mellan gott och ont? I skuggan av varje litterär skildring döljer sig värderingar, men i ett modernt samhälle som strävar mot jämlikhet, frihet och hållbarhet - vilka? Och på vilket sätt kan hjältesagan ha en utbildande funktion trots att den tillhör en underhållande genre?

2 Syfte och frågeställningar

Vi ämnar undersöka hjälternarrativet i barnböckerna *Gretas historia* (2019) och *Malala Yousafzai* (2019) utifrån en narrativanalytisk metod. Syftet med analysen är att synliggöra narrativa element i böckerna inom ramen för hjältesagan. Vi avser analysera och uppdaga underliggande normer och värderingar, för att sedan dra slutsatser om huruvida de förlegade värderingar som präglar den traditionella hjältesagan fortfarande existerar, eller om hjältesagan stöpts om och nu förmedlar nya värderingar, normer och ideal. Detta för att kunna säga något om vad dagens texter vill föra vidare till nästa generation, men även för att bidra till en ökad förståelse för hur den klassiska "hjeltesagan" uppdaterats och förnyats. Vi belyser också hur våra nutida hjältesagor på ett underhållande sätt informerar och utbildar barn om de samhällsproblem som kommer till uttryck i böckerna. Ovanstående ämnar vi göra genom följande frågeställningar:

- På vilket sätt avviker/stämmer våra texter överens med den "traditionella hjältesagan"?
- Vilka värderingar kommer till uttryck i böckerna?
- På vilket sätt fyller böckerna en utbildande funktion inom ramen för "hjeltesagan"?

3 Teori

3.1 Vladimir Propps morfologi

Vladimir Propp har stor betydelse för narrativanalysens framväxt och förklarar i sin bok *The Morphology of the folktale* hur "alla sagor påminner om varandra när det kommer till deras struktur." (1968, s. 23). Propp är en av de första som angriper berättelser strukturalistiskt för att finna återkommande mönster i berättelser och berättandet. Genom sina studier av ryska folksagor pekade Propp ut 31 funktioner som förekommer i dessa narrativ. Dessa funktioner menar Propp upprätthålls genom sju olika roller, vilka han kallar *dramatis pesonae* (ibid. s. 79f). Propp tillskriver dessa roller olika handlingssfärer och är således inte intresserad av vilka karaktärerna är, utan vad de gör och vilken funktion de fyller i ett narrativ (Thomas 2016, s. 18-19).

<i>Roll</i>	<i>Funktion</i>
-------------	-----------------

<i>Hjälten</i>	karaktären som historien är uppbyggd kring, hjälten tilldelas ett uppdrag som hen ska slutföra
<i>Skurken</i>	utgör ett hot och motstånd för hjälten, försvårar för hen att slutföra sitt uppdrag
<i>Hjälparen</i>	stöttar hjälten i hans uppdrag genom att exempelvis hitta ledtrådar och hjälpa hjälten att transportera sig
<i>Givaren</i>	förser hjälten med exempelvis information eller ett magiskt objekt som driver uppdraget framåt
<i>Avsändaren</i>	skickar iväg hjälten på hans uppdrag
<i>Den falske hjälten</i>	gör ett oberättigat anspråk på hjälterollen genom att lura och manipulera andra, ibland även läsaren
<i>Prinsessan</i>	utgör belöningen som hjälten får när hen slutfört sitt uppdrag och återvänder hem

(Propp 1968, s. 79f; Thomas 2016, s. 19)

Trots att Propps funktioner och roller formades utifrån ryska folksagor påminner de till stor del om den traditionella hjältesagan - berättelsen om en stark och modig hjälte som ger sig ut på äventyr för att uppnå ett specifikt mål och sedan återvända hem. Turner konstaterar även att Propps teori har visat sig varit fruktbar att applicera på samtida populärkulturella medietexter, vilket visar på relevansen av denna teori i vår studie (2006, s. 81f).

3.2 Hjältesagan

Det teoretiska underlaget för hjältesagan och dess struktur utgörs till stor del av Margery Hourihans bok *Deconstructing the Hero* (1997) där hon likt Propp dekonstruerar sagor, men inte ryska folksagor utan den traditionella hjältesagan. Hon angriper denna kritiskt utifrån fyra teman - *The Story, The Hero, The Wild Things, The Women* - och föreslår ett nytt sätt att se på och läsa den i det avslutande kapitlet *Rewriting the Story*. En teoretisk utgångspunkt som Hourihan utgår från i sin bok och som är relevant även i vår studie är antagandet att sagor - däribland hjältesagan - har en inverkan på barns verklighetsuppfattning och värderingar (1997, s. 1-4).

Hourihan menar att den traditionella hjältesagan naturaliserar och legitimerar västerländska värderingar och patriarkala strukturer. Den vita mannens överlägsenhet bekräftas i

hjaltesagan genom binära motsättningar och dualismer där den vita manliga hjälten framställs som överlägsen, rationell och dominant i kontrast till en ond och vild fiende. Mannens överlägsenhet bekräftas även genom andra karaktärer såsom kvinnor, djur och medhjälpare som han stöter på under berättelsens gång (ibid. s. 16f). Exempel på några återkommande dualismer är det goda/onda, civiliserade/vilda och rationella/känslostyrda (ibid. s. 15-37).

Den västerländska överlägsenheten tydliggörs även genom att hjälten alltid slutför sitt uppdrag och att berättelsen således får ett lyckligt slut. För den vita manliga hjälten är inga utmaningar för svåra och det finns inga fiender som inte kan besegras (ibid. s. 51-53). Hourihan argumenterar för att det är viktigt att problematisera hjältesagan och synliggöra de förlegade värderingar som den ofta präglas av. Hon ger även förslag på hur nya hjältesagor kan skrivas på ett sätt som bevarar dess narrativa struktur, men ifrågasätter de traditionella binära motsättningarna (ibid. kap. 5).

3.3 Barnboken i samhället

För att få en ökad förståelse för barnboken i en samhällelig kontext har vi använt oss av Lena Kårelands bok *Barnboken i Samhället* (2014). Kåreland gör en sammanfattande historisk redogörelse av barnbokens roll i det svenska samhället (s. 37-41, 157-166). Utifrån denna redogörelse går det att urskilja två utvecklingar i svenska barnböckers innehåll från början av 1900-talet fram till idag.

Den första är en förskjutning från en idealistisk till en mer kritiskt framställning av samhället. Det var först under 1960-talet som barnboken började porträttera politiska och sociala utmaningar i samhället samt miljöfrågor, barnboken började “informera om aktuella politiska och sociala förhållanden och skapa medvetenhet och solidaritet hos sina läsare.” (ibid. s. 60). Under 2000-talet har denna utveckling fortsatt och barnboken har fått till uppgift att “göra barn medvetna om den värld de lever i och de konflikter som där finns” (ibid. s. 47).

Den andra aspekten är utvecklingen av barnboken från att vara en fyrkantig förmedlare av uppfostrande och moraliska ideal till att bli en underhållande populärkulturell produkt med höga krav på en tilltalande estetisk utformning. De ökade estetiska kraven beror på en ökad konkurrens om barns uppmärksamhet från nya medier och underhållningsformer. Barnboken ska idag vara både pedagogisk och estetiskt tilltalande (ibid. s. 166).

Vi vill i vår uppsats se hur våra texter förhåller sig till Kårelands teori, med avstamp i skiljelinjen mellan underhållning och utbildning i barnlitteratur inom ramen för "hjaltesagan". Detta ämnar vi göra genom att se hur två samtida barnböcker utbildar och informerar om utmaningar ute i riktiga världen samtidigt som de följer det traditionella hjaltesaganarrativet.

4 Tidigare forskning

Det finns en uppsjö tidigare studier som undersöker hur texter förhåller sig till teorier om en grundform eller ett mönster i berättandet. Återkommande är Propps teori om berättelsens olika funktioner och roller (1968) eller en modifikation av denna såsom Greimas aktantmodell (1966, s. 179-191). Flertalet studier använder Propps teori som mall för att se hur moderna framställningar i olika former och inom olika kulturer följer en generell narrativ form. Dock är det inte lika vanligt att se på vilka sätt berättelser avviker från Propps teori, vilket vi ämnar göra i vår undersökning.

Exempelvis undersöker Fell i sin artikel "Vladimir Propp in Hollywood" (1977) hur populärkulturella filmer förhåller sig till Propps funktioner och visar på funktionernas förenlighet med exempelvis den narrativa strukturen i *James Bond*-filmerna. Nikolajeva har en liknande utgångspunkt i sin bok *From fairy tale to fantasy: Vladimir Propp's analysis-model applied to modern fantasy for children* (1985). Ett undantag är Persdotters uppsats "Disneys Frost: 'A Frozen Heart Worth Mining'" (2015) som undersöker på vilket sätt disneyfilmen *Frost* avviker från den traditionella sagan och bråkar med dess normer, vilket liknar vårt syfte, men skiljer sig från vår studie på så vis att vi undersöker en annan medieform - barnböcker, och gör en jämförelse mellan två texter.

Joseph Campbell har haft stor betydelse för forskning som behandlar hjaltesagan och presenterar idén om hjaltesagan som en universell myt och berättelseform i sin bok *The Hero's Journey* (1990). Campbells teori har stora likheter med Margery Hourihans redogörelse av hjaltesagan, dock har Campbell ett mytologiskt fokus medan Hourihan har en kritisk ingång. Campbells hjaltesaga har likt Propps morfologi använts för att finna likheter mellan berättelser skrivna vid olika tidpunkter och i olika kontexter. Engstrand (2010) undersöker exempelvis de narratologiska likheterna mellan *Harry Potter*-böckerna och Bibeln utifrån Campbells definition av hjaltesagan.

Dock går det att konstatera att det finns en avsaknad av undersökningar som ämnar undersöka huruvida den traditionella hjältesagan lever vidare i dagens samhälle; vilka element som går att återfinna och vilka som har försvunnit eller ersatts. Analyserandet av hjälteframställningen i samtida litteratur för just barn verkar vara en tämligen orörd domän, vilket gör vår undersökning unik och kan således förhoppningsvis öppna upp för en ny diskussion kring hjälteframställningens betydelse i genren barnlitteratur.

I linje med Hourihans kritiska och feministiska analysmodell av barnlitteratur, hittar vi även annan forskning som har riktat in sig på denna form av analys. Det finns återkommande artiklar som intresserar sig för konstruktionen av könsroller i barnlitteratur. Exempelvis Capuzzas artikel “‘T’ is for ‘transgender’: an analysis of children's picture books featuring transgender protagonists and narrators” (2020) eller artikeln “A critical reading of gender construction in Malaysian childrens literature” av Nair och Rosli (2013).

Vidare hittar vi också liknande forskning kring barnlitteratur som diskuterar frågor som rör oron för ekologin och miljön, likt *Gretas historia*, vilket artikeln “Fiction for children and young adults in India: Critical essays” (2015) av Ramaswamy också gör. Dock är det något svårare att finna (kritiska) narrativanalyser av barnlitteratur, vilket höjer relevansen för vår analys.

5 Metod

5.1 Kvalitativ textanalys och kritisk reflektion

Då syftet med denna uppsats är att synliggöra narrativa element i böckerna *Malala Yousafzai* och *Gretas historia* inom ramen för hjältesagan, använder vi oss av en kvalitativ textanalys. Ledin & Moberg konstaterar att “texten är en representation och aldrig direkt avspegling av något” (2010, s. 153). Genom en kvalitativ textanalys dekonstrueras texten och underliggande betydelser, och underförstådda värderingar kan synliggöras (ibid. s. 160). Detta gör de möjligt att dra slutsatser om vad som präglar den representation av verkligheten som texterna utgör.

Till skillnad från kvantitativa metoder som används för att kvantifiera och mäta kan vi genom kvalitativa metoder utvinna texters betydelse genom att tolka (Bergström & Boréus 2012, s. 30). Trots att det är viktigt och nödvändigt att vara subjektiv vid genomförandet av kvalitativ textanalys är det även detta som är den kvalitativa metodens akilleshäla. Det finns en risk att

undersökningen kan brista i sin reliabilitet och intersubjektivitet om de tolkningar som utförs inte underbyggs tillräckligt och tydligt med relevanta teorier, eller om de utförs utan tillräcklig förförståelse för analysobjektet (Bergström & Boréus 2012, s. 42; Ekström & Larsson 2010, s. 16). Detta motverkas genom transparens, noggrannhet och tydlighet i vårt arbetssätt samt en kontinuerlig återkoppling till och förankring i vårt teoretiska ramverk.

Som tolkande forskare är det även viktigt att ha i åtanke att författarens avsedda intention och mening inte nödvändigtvis stämmer överens med hur läsaren uppfattar den (Vulovic 2013, s. 108 f). Vår analys har ett textuellt fokus och vi kommer således inte kunna dra slutsatser om skaparens intentioner eller läsarens tolkning. Att dra slutsatser om texternas påverkan eller roll i en större samhällscontext skulle medföra brister i undersökningens validitet. Det textuella fokuset innebär även att vår analys baseras på hjältarna som framställs i böckerna, trots att både Greta och Malala är verkliga och levande personer. Det är även viktigt att poängtera att böckerna är verklighetsbaserade och att vi har tagit del av berättelser om Malala och Greta innan denna undersökning genom exempelvis sociala medier och nyhetsrapporteringar, vilket kan ha en påverkan på associationer och de tolkningar vi som forskare gör.

För att kunna göra en så rättvis undersökning av studieobjekten som möjligt har vi båda forskare läst bådaddera böcker grundligt. Vi har kontinuerligt, parallellt med skrivandet tolkat och jämfört i samråd med varandra för att minska tolkningsutrymmet. Vi har citerat delar av böckernas innehåll för att i största möjliga mån ge en så objektiv, tillförlitlig och representativ bild av böckerna som möjligt, men även för att tydligt visa på hur teorin kan tillämpas på respektive bok. Längs med analysens progression har Hourihans teori tagit upp en större del av analysen och diskussionen, då mycket av det som teorin bygger på har varit särskilt intressant och relevant att applicera på böckerna. Även om analysen berört Propps teori, har den inte fått lika mycket utrymme i analysen. Kårelands teori avhandlas liksom Propps teori mer begränsat, i sista delen av slutdiskussionen.

Analysobjekten *Malala Yousafzai* och *Gretas historia* har mycket gemensamt; böckerna är släppta samma år och riktar sig till samma målgrupp. De handlar båda om verkliga människor som haft stort inflytande världen över och om deras resor mot sina stora mål. Fynd som pekar för samstämmighet i narrativen kan potentiellt säga något om en uppdaterad hjältesaga, vilket motiverar valet av de två böckerna som analysobjekt. Dessutom tillhör böckerna en tämligen snäv genre med en specifik handling, vilket ökar resultatens generaliserbarhet.

Dock har böckerna också många intressanta och avvikande drag i förhållande till varandra, vilket främjar diskussionen om variationer i nutida hjältesagor. För ytterligare fokus på avvikande och varierande hjälteframställningar hade två böcker med mer skilda hjältekaraktärer kunnat jämföras, med avseende på till exempel olika kön eller ålder på hjälten.

5.2 Narrativanalys

Vi utför en narrativanalys av våra valda böcker för att kunna se hur våra texter kan förklaras utifrån dess narrativa element. Alexa Robertson beskriver narrativ som en teknik för att skapa tydlighet “när verklighetens gråskalor blir för jobbiga att hantera” och som ett verktyg “i det offentliga samtalet för att göra samtida händelser mer begripliga för allmänheten” (2012, s. 220).

Genom narrativanalysen kan vi anskaffa oss information om det våra böcker skildrar, samt på en djupare nivå belysa hur narrativisering tillskriver något en konkret form och mening genom de symboler som förekommer. Robertson beskriver även hur narrativanalysen kan synliggöra antaganden, former och konventioner i medietexter som blivit naturaliserade men som har en viktig roll i att göra världen begriplig för oss, vilket stämmer bra överens med vårt syfte - att utifrån narrativa element urskilja värderingar som förmedlas av våra texter (ibid. s. 242).

5.3 Propps sju roller

Vår analys kommer ta avstamp i Propps teori för att se hur våra böcker förhåller sig till det traditionella hjältenarrativet. Vi har valt att avgränsa oss till Propps sju roller som introducerades i teoriavsnittet för att kunna göra en övergripande, men fortfarande detaljerad och nyanserad analys, istället för en mer deskriptiv och ytlig sådan av samtliga 31 funktioner Propp redogör för. Vi ämnar undersöka dels på vilket sätt Propps roller går att återfinna i våra valda texter på ett konkret och ett abstrakt plan, dels på vilket sätt texterna skiljer sig från och inte kan förklaras med hjälp av dessa. De resonemang som förs kommer sedan utgöra en grund för att kunna dra slutsatser om på vilket sätt våra valda texter förhåller sig till den traditionella hjältesagan.

5.4 Kritisk analys av hjälten

Efter analysen av Propps roller i våra texter görs en mer kritisk analys utifrån Hourihans redogörelser av den traditionella hjälten i hjältesagan; för att sedan i linje med Propps sju roller kunna lokalisera karaktärsdrag hos Malala och Greta och på vilket sätt de stämmer överens med den traditionella hjälten. I kapitlet *The Hero* lyfts sju ämnen: *Etnicitet, Klass och överlägsenhet, Kön, Ålder, Relationer, Rationalitet, Action och våld* som Hourihan anses vara återkommande och centrala för hjälten i en uppsjö av olika hjältesagor (1997, kap. 2). Dessa olika teman utgör strukturen för vår kritiska analys och gör det möjligt att uppdaga skillnader och likheter mellan den traditionella hjältesagan och narrativet i våra böcker. Samtidigt undersöks huruvida de traditionella västerländska värderingar som Hourihan menar präglar den traditionella hjältesagan går att återfinna i våra samtida hjältar och hjältesagor.

6 Analys

6.1 Propps sju roller i *Malala Yousafzai* och *Gretas historia*

Böckerna är centrerade kring Greta och Malala och deras respektive historia och kamp för en bättre värld. Greta och Malala är traditionella hjältar på så vis att de framställs som ihärdiga, modiga och beslutsamma. Genom deras passion för klimatkampen och flickors rätt att gå i skolan har de ett tydligt mål och uppdrag likt den traditionella hjälten.

Hjältens godhet kontrasteras med en ond skurk som gör det svårt för hjälten att uppnå sitt mål. I boken om Malala fyller Talibanerna och deras ledare Fazlullah rollen som skurk, vilka introduceras som "en grupp män som, på många vis, hade missuppfattat den islamiska tron och brände ner skolor för flickor" (Khan 2019, s. 36). Under berättelsens gång kämpar Talibanerna aktivt dels emot kvinnors rätt till utbildning men senare i boken även emot Malala personligen då de dödshotar och sedan skjuter henne. Skurken är således inte bara ett hinder för hjälten utan även uppenbart farlig och ond.

I boken om Greta är politikerna skurken - dels svenska politiker i riksdagen, men även politiska ledare i andra länder. Till skillnad från Talibanerna motarbetar politikerna inte aktivt hjälten; ibland beskrivs de även som kapabla till godhet och empati. Exempelvis finns det politiker som stannar förbi Greta och berömmar henne när hon demonstrerar (Camerini 2019, s.

17). Politikernas ondhet ligger snarare i deras inaktivitet och bristfälliga förmåga att ta klimathotet på allvar, vilket bland annat framgår av följande citat: “världens politiska ledare har betett sig fruktansvärt barnsligt, när de varit så rädda för hur svår och komplicerad klimatfrågan är, att de valt att ignorera den” (ibid, s. 71). I grund och botten är det “systemet” det är fel på, men politikerna erhålls ändå skurkrollen då det är dem som har makten att ändra på systemet och lagarna, men inte gör det - “I en så här verkligt komplicerad fråga är det nödvändigt att ändra själva regelverket... och det kan ingen enskild människa göra - utan bara de män och kvinnor som sitter i riksdagen.” (ibid. s. 11-12).

Det finns således tydliga skurkar i båda böckerna men en mer polariserad uppdelning mellan hjälte och skurk i *Malala Yousafzai* och en mer nyanserad framställning i *Gretas historia*.

Den falske hjälten funktion är att verka som ett hinder för hjälten att uppnå sitt mål genom att antingen påstå sig vara den riktiga hjälten eller genom att anamma hjälteliknande drag (Propp 1968, s. 60-63). Den falske hjälten är således lömsk och manipulativ och anskaffar sig förtroende som sedan brukas för att exempelvis stjäla eller skapa fördelar för sig själv.

I båda böcker skulle det kunna argumenteras för att skurken även har rollen som den falske hjälten. I boken om Greta beskrivs exempelvis hur politikerna primärt agerar för att framstå som goda och bli omtyckta av folket: “Politikerna väljer ofta den statistik som är förmånligast för dem själva och försöker på det viset lyfta fram de framsteg som redan gjorts, allt för att dölja hur allvarlig situationen fortfarande är.” (Camerini 2019, s. 62). Talibanerna framstår som manipulativa genom att de försöker legitimera inskränkningar av kvinnors rättigheter genom att felöversätta delar av koranen. När de tar sig in i Swatdalen där Malala bor försöker de även få folkets stöd genom att “säga att de skulle hjälpa de fattiga och motverka regeringens korruption” (Khan 2019, s. 44).

Trots att politikerna eller Talibanerna inte utmanar Gretas och Malalas roll som hjälte, har de manipulativa drag som försvårar situationen för Greta och Malala under berättelsens gång vilket gör att de till viss del uppfyller kriterierna för den falske hjälten funktion.

Trots att både Malala och Greta är självständiga och drivande, förekommer karaktärer i böckerna som hjälper och stöttar dem. Hjältarnas respektive familjer introduceras tidigt i böckerna och hjälper och stöttar Greta och Malala i sin aktivism.

I boken om Greta uppmärksammar hennes föräldrar att något inte står rätt till och tar Greta till “otaliga läkare”, och ger dessutom upp sina jobb för att kunna bistå med det stöd som

krävs för att få Greta att må bättre (Camerini 2019, s. 32). När Gretas intresse för miljön och klimatet ökar blir hennes föräldrar även hennes första medhjälpare i sin aktivism (ibid. s. 41). Gretas pappa Svante beskrivs ofta som fysiskt närvarande under Gretas resor, han slutar spela teater (ibid. s. 40) och följer med Greta runt om i Europa - "med sitt öppna leende... var Svante det perfekta stödet... Han var beredd att hjälpa dottern att uppnå sitt mål" (ibid. s. 84).

Även Malalas familj utgör ett viktigt stöd för Malala. Återigen är det hjältens pappa som fyller en stor del av hjälparollen och framställs ibland som hennes medkompanjon; Malala och hennes pappa beskrivs som "ansiktet utåt för det pakistanska motståndet mot talibanerna", då han delar dotterns passion för barns rätt till utbildning (Khan 2019, s. 79).

Enligt Propps teori behöver hjälparen inte nödvändigtvis vara en mänsklig sådan utan kan även vara ett objekt eller ett djur (Propp 1968, s. 82-83). Det skulle således även kunna argumenteras för att media till viss del utgör hjälparollen då det är genom media - dels sociala medier men även genom större mediehus och tidningar - som hjältarna sprider sitt budskap och skaffar sig anhängare.

Då hjältarna inte tilldelas och skickas ut på ett uppdrag, utan själva är drivande i att anskaffa sig information och skapa ett mål, finns det inga konkreta avsändare eller givare, denna roll fylls av hjältarna själva. Avsändarens funktion är enligt Propp att skicka ut hjälten på sitt uppdrag långt bort från hemmet (1968, s. 37). Men då Greta och Malala inte är beroende av en fysisk förflyttning för att påbörja sitt uppdrag behövs således ingen som skickar ut hjältarna. På ett abstrakt plan kan givaren påstås vara Malala och Gretas intellektuella förmåga och ihärdighet då det är dessa egenskaper som gör att de anskaffar sig information om klimatförändringar respektive utbildning. I Gretas fall beskrivs hur hennes Asperger-diagnos ger henne en superhjälteliknande förmåga: "hon kunde koncentrera sig hur mycket som helst när någonting verkligen väckte hennes intresse... I flera år studerade Greta klimatförändringarna på djupet" (Camerini 2019, s. 29). I Malalas fall är hennes intellektualitet och nyfikenhet kopplat till hennes utbildning och ständiga iver att lära sig mer: "Malala älskade att lära sig om allt möjligt, från fysik till samhällskunskap, och hon var nästan alltid bäst i klassen" (Khan 2019, s. 10).

Även prinsessan är svår att peka ut i våra berättelser, men inte för att hennes funktion uppfylls av hjälten själv likt fallet i avsändaren, utan för att hennes funktion inte existerar. Prinsessan verkar som markör för att ett uppdrag är slutfört, antingen genom att prinsessan blir räddad eller genom att hjälten får prinsessan som belöning för sina bedrifter. Trots att vi i

böckernas slut lämnar Greta och Malala i hoppfulla och goda tillstånd förstår vi att deras kamp inte är över, böckerna avslutas istället med att rikta fokuset på läsaren som uppmanas att tänka efter kring Malalas respektive Gretas berättelse.

Boken om Malala avslutas med kapitlet “något att fundera på” som ställer direkta frågor till läsaren såsom “kan du föreställa dig hur det skulle kännas om din rätt till utbildning togs bort” och “finns det något som du brinner för?” (Khan 2019, s.110f). Boken om Greta avrundas med ett kapitel som heter “vad kan vi själva göra”, med konkreta tips på saker man själv kan ändra på för att minska sin klimatpåverkan.

Det lyckliga slutet och prinsessrollen ersätts med ett hoppfullt slut där läsaren bjuds in till att få ta hjälpare-rollen eller till och med hjälterollen för att kunna få "ett lyckligt slut" i framtiden.

6.2 Kritisk analys av hjälten i *Malala Yousafzai* och *Gretas historia*

6.2.1 Etnicitet

Enligt Hourihan är den stereotypa hjälten vit och hjältesagan speglar vit dominans och vit kultur. Vid första anblick kan vi på ett konkret plan säga att detta stämmer för *Gretas historia*, då hjälten hudfärg är vit och berättelsen baseras på “vit” och västerländsk kultur. Dock kontrasteras det inte med den binära motsatsen, exempelvis “black natives” eller “Indians” som representerar något annat än den “vita rasen”, och som traditionellt sett ofta är underlägsen hjälten (1997, s. 57-58.). Därför kan det anses vara något irrelevant att tala om etnicitet och dominans i boken om Greta utifrån Hourihans resonemang.

Malala avviker däremot från den vita västerländska hjältenormen, genom att vara en otypisk “vit” hjälte och tillhöra en förtryckt minoritet. Däremot skiner den västerländska dominansen igenom då BBC - en västerländsk medieplattform - som gör det möjligt för Malala att bli hörd, eller sjukhuset i Birmingham i England som räddar henne efter att ha blivit skjuten i huvudet (Khan 2019, s. 76, s. 88).

Den vita dominansen som Hourihan menar präglar den traditionella hjältesagan är således inte helt frånvarande i boken om Malala, men är mer subtil och underförstådd. Hjälten varken dominerar eller presenteras som underordnad på grund av sin etniska bakgrund likt framställningen av exempelvis Robinson Crusoe och hans “svarta” medhjälpare och undersåte

Fredag (Hourihan 1997, s. 57-58); men det är fortfarande den "vita" kulturen som i slutänden räddar Malala och även tack vare det det västerländska BBC som Malala kan sprida sitt budskap.

6.2.2 Klass och överlägsenhet

När vi talar om klass och överlägsenhet är hjälten i båda böckerna ingen symbol för eliten. Malala och Greta framställs dock som väldigt intellektuella och det är med hjälp av denna förmåga de kan genomföra hjältedåd. I boken om Greta berättas: "I flera år studerade Greta klimatförändringen på djupet och samlade material på ett sätt som verkligen inte var typiskt för en flicka i hennes ålder. Hon blev snart något utav en expert" (Camerini 2019, s. 29). På samma sätt kan vi läsa om Malala intellektuella styrkor: "Hon gick nu i högstadiet och hennes klass var känd som 'klyftiga klassen' eftersom eleverna aldrig slutade ställa frågor!" (Khan 2019, s. 56) "På sin nya skola blev Malala än en gång toppstudent..." (ibid. s. 90).

De intellektuella dragen är enligt Hourihan förekommande karaktärsdrag för hjälten, då det implicerar överlägsenhet genom en högre, dominant klass. Hourihan diskuterar och beskriver hjälten som en gentleman vilket "ofta också innebär en intellektuell och moralisk överlägsenhet som motiverar och naturaliserar samhällets klasstruktur" (1997, s. 62). Dock kan det diskuteras huruvida hjältarnas intellektuella förmåga kan kopplas till en högre social klass. Det skulle lika gärna kunna härledas till hjältarnas nyfikenhet eller ett högt IQ-värde som inte grundas på klasstillhörighet.

Om vi däremot jämför hjältarna i de olika böckerna framgår det att Malala och Greta tillhör olika klasser. Malala växer upp i en fattig familj "som inte ens har råd med mjölk i sitt chai" (Khan 2019, s. 27). I Swatdalen där Malala växer upp finns även stora brister i infrastruktur och välfärd, vilket framgår bland annat genom ett besök på en improviserad soptipp där Malala får syn på en smutsig flicka med tovtigt hår som letar efter saker att sälja vidare i sophögen (ibid. s. 37). Under sitt besök på sopberget reflekterar inte Malala över dess koppling till miljöförstöring. Det beskrivs istället hur Malala blir känslös när hon får syn på flickan, och hennes högsta önskan blir att "hjälpa barnen som letade metallskrot i sopberget" (ibid. s. 38). Att intressera sig för klimatet blir således underförstått en klassfråga. De samhälleliga utmaningar Malala vuxit upp med präglar vad hon anser är viktigt att kämpa för.

I *Gretas historia* framgår att pengar inte är något Greta måste förhålla sig till. Gretas pappa kan exempelvis sluta jobba för att hjälpa sin dotter. Föräldrarna blir inte heller oroliga för

Gretas framtid när hon slutar gå i skolan, utan uppmuntrar henne att fortsätta strejka om det får henne att må bättre.

I boken om Malala är utbildning ett privilegium som Malala kämpar för att behålla. Malalas intresse för barns utbildning grundar sig i sin egen kamp för rätten till utbildning. Det kan således argumenteras för att hjältarnas intressen till viss del beror på deras klasstillhörighet - att Malala växer upp i en fattig kontext där man inte garanteras utbildning motiverar henne att kämpa för just detta ämne. Faktumet att Greta växer upp i ett välfärdssamhälle och i en välbärgad familj gör att hon på ett liknande sätt tilldelas förutsättningarna att tillåtas "strejka" från sin utbildning för att kämpa för det som hon i sin livssituation tycker är viktigt.

6.2.3 *Kön*

Traditionellt sett är hjälten en man, men i böckerna om Malala och Greta är hjältarna unga kvinnor. Hourihan skriver dock att kvinnliga hjältar (när de som undantag förekommer) fortfarande besitter manliga, heroiska egenskaper och förekommer i ett typiskt manligt hjälte-sammanhang (1997, s. 67). Både Greta och Malala är modiga, målmedvetna, hängivna deras mål, har egenskaper av stoicism, självförtroende och behövlig visshet för deras ändamål, vilket är några av de typiska manliga egenskaperna enligt Hourihan (ibid).

Däremot framställs hjältarna varken som extroverta eller aggressiva. Styrka, våld och aggression är typiska egenskaper för den manliga hjälten, vilka inte stämmer överens med Greta eller Malala. De är starka, men det handlar snarare om mental styrka och ihärdighet. Det centrala för hjälten maskulinitet är hans påstående om kontroll över sig själv och sin omvärld, och känslor och fantasi anser han hota sin kontroll och fokus på sitt mål, och därför måste dessa känslor undertryckas (ibid. s. 68).

Detta påstående om den stereotypa manliga hjälte stämmer inte överens på Malala eller Greta då kontroll över sin omvärld är precis det båda flickorna erkänner inte finns, men kämpar för att få. Greta fruktar att den globala uppvärmningen blir irreversibel medan Malala kämpar för överlevnad bland de okontrollerbara, härjande talibanerna. Dessutom är det just deras starka känslor och fantasi som gör det möjligt för dem att ta sig framåt. Gretas starka känslor av hopplöshet inför framtiden är grunden till hennes handlande och Malalas erfarenhet av kvinnors förtryckta rättigheter, håller hennes entusiasm och hopp uppe för fortsatt kamp.

Även om dessa kvinnliga hjältar besitter manliga, heroiska egenskaper stämmer det centrala för hjältens maskulinitet inte överens med Gretas och Malalas agerande. Deras kamp speglar snarare ett sympatiskt och känslobaserat handlande än ett våldsamt och aggressivt, där känslor undertrycks för att kunna nå målet.

6.2.4 Ålder

Den klassiska hjälten är enligt Hourihan ung och det förekommer inga tecken på att hjälten mognar eller utvecklas ur andra aspekter än de som har att göra med hjältens uppdrag. Hjälten är inte bara ung, utan förblir ung (Hourihan 1997, s. 71-73). Ungdomligheten behöver inte nödvändigtvis spegla hjältens fysiska ålder utan kan uttryckas i form av ungdomliga egenskaper och attribut såsom egoism, ansvarslöshet och strävan efter en flykt från vardagen för att söka spänning. *James Bond*, *Peter Pan* och *Sherlock Holmes* är några exempel på den traditionellt ungdomliga hjälten som agerar i självintresse, utan eftertanke för vad hans handlingar får för konsekvenser för andra (ibid. s. 74f).

Malala och Greta lever till viss del upp till denna hjältestereotyp då de är unga, men avviker även från den på så vis att de inte har de karaktärsdrag som Hourihan redogör för som typiskt ungdomliga. Malala och Greta är inte egoistiska vilket bland annat framkommer genom deras mål - att göra världen till en bättre plats för så många som möjligt. De hamnar i spännande situationer såsom en skjutning på en skolbuss och i en talarstol i FN:s högkvarter inför världens politiska elit, men inte för att de är på jakt efter spänning, utan för att det är ett resultat av en strävan mot att hjälpa andra. Greta och Malala är inte heller fast i sin ungdomlighet såsom Hourihan beskriver den traditionella hjälten. Gretas strävan för att lyfta klimatfrågan och Malalas kamp för flickors rätt att gå i skolan handlar om hjältarnas egna och andras framtid och framtidsutsikter vilket implicerar ett erkännande av och en medvetenhet om åldrande.

6.2.5 Relationer

I den traditionella hjältesagan bekräftas hjältens centrala roll genom de tillfälliga och ofta flyktiga relationer som hjälten etablerar under sina äventyr (Hourihan 1997, s. 75-76). Våra berättelser följer delvis denna stereotyp då det är Malala och Greta samt deras kamp som är i fokus. Utöver Malala och Greta beskrivs även deras familjer ingående, och är närvarande under berättelsens gång, men det förekommer inga tillfälliga eller flyktiga relationer.

En återkommande relation i hjältesagan är den mellan hjälten och en (oftast manlig) kompanjon. Den dualistiska principen och de hierarkiserande strukturer som präglar den traditionella hjältesagan återkommer ofta i formen av den rationella och intellektuella hjälten som följeslös av en mindre briljant, känslostyrd och ofta underlägsen "sidekick" (ibid. s. 76).

Både Greta och Malala får mycket stöd från sina familjer, speciellt från sina respektive pappor som kan sägas fylla rollen som den traditionella manliga följeslagaren. Gretas pappa Svante följer med Greta på alla hennes resor (Camerini 2019, s. 83) och Malalas pappa Ziauddin hjälper Malala med sin aktivism och är även Malalas stöttepelare - "det var till honom hon vände sig till när hon var ledsen eller villrådig" (Khan 2019, s. 32). Dock beskrivs papporna som ett ovärderligt stöd, vilket avviker från Hourihans beskrivning av en överlägsen hjälte och underlägsen följeslagare. För Malala är stödet främst intellektuellt då hennes pappa lär henne saker, och i vissa sammanhang även ett fysiskt stöd då de båda tillsammans blir ansiktet utåt i mediasammanhang; för Greta är det ett mer logistiskt stöd, då pappan reser med henne, kör henne och på så vis finns vid hennes sida. Det kan således argumenteras för att de patriarkala strukturerna som befästs av den manliga hjälten i de traditionella hjältesagorna inte är helt frånvarande trots att vår hjälte är kvinnlig, då våra kvinnliga hjältars bedrifter till stor del är beroende av manliga följeslagares närvaro och stöd.

I förhållande till Propps roller skulle följeslagaren falla under rollen medhjälpare, vilken fyller funktionen att hjälpa hjälten att komma närmare sitt mål på olika sätt, genom att exempelvis transportera sig fysiskt eller hitta nya ledtrådar (1968, s. 79). Hourihan påpekar att teknologi blivit alltmer framträdande i hjältesagor på senare tid och att den mänskliga följeslagaren ibland ersätts av en teknologisk sådan i form av exempelvis en bil - den ansiktslösa hjälparen (1997, s. 81). I böckerna fylls rollen som medhjälpare till stor del av både internet och media - Malala kan genom sin blogg (Khan 2019, ss. 63, 76) och Greta kan genom Instagram (Camerini 2019, s. 21, 59, 60, 67) sprida sitt budskap och sin aktivism, vilket för dem närmre sina respektive mål.

Våra hjältesagor följer således den utveckling Hourihan beskriver där hjälparens funktion ersätts av digitala hjälpmedel. Detta är tydligt framträdande i boken om Greta där hon på sin sjätte strejkdag börjar dela med sig om sin protest på sociala medier: "På det viset skulle även de som inte kunde komma till Riksdagshuset få möjlighet att stödja protesten genom ett meddelande eller genom att gilla eller dela budskapet" (Camerini 2019 s. 15f). I boken beskrivs hur Greta

gradvis får ett ökat stöd från barn och ungdomar, först i svenska städer (ibid. s.18) men på bara några månader “hade antalet städer där olika personer, ofta just skolelever och studenter, börjat protestera stigit till 270” (ibid. s.71f). Greta har genom sociala medier skaffat sig medhjälpare och följeslagare världen över. I Malalas fall var det tack vare nyheter i olika former, som det spreds stort att Malala hade blivit beskjuten, och som tur i oturen fick hon nu “stöd och förståelse av människor över hela världen” (Khan 2019, s. 91, 94).

6.2.6 Rationalitet

Hjälten står för förnuftets kraft och styrka som kommer från mänsklig intellektuell energi (Hourihan 1997, s. 86). Hourihan skriver att hjälten uppgift är att besegra kaos, rädsla och okunnighet för att kunna säkerhetsställa statens, medborgarordningens och rationella beteendets överlevnad (ibid).

I fallet av Greta och Malala stämmer detta ganska väl överens med deras försök till att besegra kaos, rädsla och okunnighet. I boken hänvisar Greta i hennes protest till den forskning som finns om klimatförändringar för att initialt bekämpa okunnighet (Camerini 2019, s. 62), för att sedan genom rationellt handlande kunna kämpa för det klimat-kaos som Greta påpekar är brådskande. Malala å andra sidan använder sitt rationella tänkande för att gå emot den rädsla som konstant finns närvarande i den otrygga miljö hon lever i. I boken berättas att Talibanerna lade ut ett videoklipp på nätet där de sa att de ville se Malala död. Hennes föräldrar blev oroliga, men Malala förblev lugn och sa: “Jag hävdar att jag är starkare än rädslan.” (Khan 2019, s. 80-81); ett typexempel på hur hjälten övervinner rädslan genom rationella resonemang. Men i många hjältesagor är det hjälten rationella tänkande och handlande som kontrasteras med antingen naturens oförutsägbara krafter eller hjälten egna känslor (Hourihan 1997, s. 87-88).

I *Gretas historia* kan vi se dualismen rationellt handlande och naturens kraft - Greta kämpar genom rationellt handlande för att kunna hantera naturens överväldigande krafter. Men den stora kampen där fokus ligger handlar om Malalas och Gretas rationella handlande som kontrasteras med andra människors handlande baserat på deras religion och/eller ideologi. Malala kämpar mot talibanerna som enligt deras trosuppfattning gör det rätta inför Gud, medan Greta kämpar mot politikerna och det rådande samhällssystem som enligt Greta är förödande för planeten. I båda berättelserna finns det både explicit och implicit uttryckt en kamp som handlar om ytterst viktiga och aktuella frågor om dagens politik, kultur och religion, och där även

hjältens handlande kan ifrågasättas som rationellt eller inte, beroende på ideologiska, kulturella och religiösa värderingar.

Hourihan nämner även att förnuftets dominans ofta avbildas symboliskt i barnlitteratur. I exempelvis klassikern *Tre små grisar* illustreras förnuftet genom den tredje lille grisen som upprepade gånger besestrar ondska och aggression i form av en varg (1997, s. 94). Men om vi tittar på *Gretas historia* och *Malala Yousafzai* är berättelserna relativt rättfram och som helhet finns ingen bakomliggande symbolik eller allegori.

Sammanfattningsvis handlar hjältarna fortfarande rationellt likt den traditionella hjälten, men rationaliteten kontrasteras inte som förr lika tydligt med naturens kraft eller hjälten egna emotionella dilemman. Nu ser vi istället ett rationellt handlande som möts av motstånd i form av politiska, kulturella och religiösa åsikter och världsåskådningar.

6.2.7 Action och våld

Den traditionella hjälten är en handlingskraftig man som är modig, skicklig, dominant och beslutsam, och när han möter svårigheter hanterar han dem. I berättelsen är ibland hindret, lika viktigt som själva målet. Många gånger är det denna typ av händelse som anses vara höjdpunkten i dramat (Hourihan 1997, s. 95).

Om vi tittar på Greta och Malala är det inte tydligt vad i berättelsen som är höjdpunkten och således blir det svårt att fastställa att hindret är centralt för berättelsen. Dock går det att konstatera att Gretas hinder inte är en företeelse där hon visar upp den "mörkare sidan av hjälten handlingskraft som naturaliserar våld" (Hourihan 1997, s. 97). Oavsett om det finns en höjdpunkt i boken eller ej, innefattar händelsen enbart handlingskraft, men inte våld. Detsamma gäller *Malala Yousafzai*, där det möjligtvis finns ett tydligare klimax när Malala blir beskjuten av talibanerna och sedan överlever. Men även här uppenbaras ingen mörk sida hos hjälten som brukar våld för att uppnå målet, utan snarare uppdragas en ihärdighet och handlingskraft bortom våld, baserat på sympati, och tro och hopp om mänskligheten.

Hourihan beskriver hur den stereotypa hjälten "varken är kontemplativ eller kreativ. Han fortsätter raskt framåt, och när han stöter på en drake eller ett hinder så tacklar han den/det" (Hourihan 1997, s. 95). Draken eller hindret är mer abstrakt för Greta och Malala, och kräver inte den direkta handlingskraften och våldet. De abstrakta problem de möter kräver snarare djupare

eftertanke och kreativa förmågor, då det snarare handlar om att på längre sikt förändra drakens tankesätt än att bekämpa och döda den.

Både Greta och Malala har länge begrundat olika problem i samhället och bemöter sedan dessa med ett kreativt tänkande och en problemlösande inställning. Hjältarnas bedrifter baseras på kvaliteter som står i tydlig kontrast till den traditionella hjältens handlingskraftiga våldsamhet.

7 Slutdiskussion

Genom att ha analyserat *Gretas historia* och *Malala Yousafzai* enligt Propps sju roller i hjältesagan och Hourihans kritiska perspektiv på hjälten, är det möjligt att sammanfatta en uppdaterad hjältesaga baserat på de två böckerna. Vi finner många tydliga skillnader mellan den traditionella och den moderna hjälten.

Trots att böckerna skiljer sig åt på många sätt, finner vi samtidigt många gemensamma drag. Böckerna präglas fortfarande till stor del av en västerländsk världssyn och lyfter perspektiv och ämnen i enlighet med det som anses vara viktigt i västvärlden. Dock har dessa värden skiftat över tid och det som tidigare var utmärkande för en västcentrerad världssyn - den vita mannens dominans - har ersatts av andra värderingar och normer.

I slutdiskussionen sammanfattas inledningsvis de fynd som gjorts i analysdelen för att kunna dra slutsatser om hjältenarrativet i båda böckerna. Med utgångspunkt i denna sammanfattning förs sedan en diskussion om de värderingar och strukturer som präglar våra böcker utifrån följande teman: *Nya västerländska normer*, *Nya dualismer och binära motsättningar*, *En nyanserad hjälte*, *Nya medhjälpare*, *Abstrakta problem utan lyckligt slut* och till sist *Utbildande element*, där analysen summeras utifrån hur böckerna kan verka pedagogiskt baserat på Kårelands teori.

7.1 Den nya hjältinnesagan - en kort sammanfattning

I “den uppdaterade hjältesagan” finner vi en ung, kvinnlig hjälte som inte nödvändigtvis har en västerländsk bakgrund. Hon tillhör inte heller tvunget en bättre social klass med typiska västerländska privilegier. Hon är intellektuell, passionerad och spenderar mycket tid på att lära sig det som är viktigt för henne. Hennes intellektualitet och ihärdighet fyller funktionen som givare - egenskaper som gör att hon självständigt anskaffar sig information.

Hjälten besitter både typiska feminina och maskulina egenskaper - hon är sympatisk, kreativ och känslös men också modig, handlingskraftig och målmedveten. Trots att hon är tonåring uppför hon sig väldigt moget, och på ett självuppoffrande sätt dedikerar hon sitt liv åt att försöka lösa rådande världsproblem istället för att söka spänning i vardagen för att sedan bli belönad med berömmelse och materiella ting. Hjälten handlar rationellt, men undertrycker samtidigt inte sina känslor. Hon är inte våldsam och handlar istället i spår av känslor och empati.

Hjälten kämpar mot skurken, vilken tar formen av en abstrakt grupp av människor som utgör ett hot mot samhället och mänskligheten. På grund av de manipulativa karaktärsdrag som skuren besitter fyller skurken även funktionen som den falske hjälten. Hjälten har goda relationer till sin familj och sina vänner, och framförallt till sin pappa som finns stöttande vid hennes sida i hennes kamp, och fyller därmed också funktionen som hjältens hjälpare. Internet och media fyller likaså funktionen som hjälpare i hjältens kamp för att ta sig framåt mot sitt mål. Målet är i slutet av sagan inte uppnått, och således finns inget lyckligt slut. Kampen fortsätter, och avslutningsvis inbjuds läsaren att fortsätta kampen som hjältens hjälpare.

7.2 Uppdaterade västerländska normer

Västvärlden är idag en sekulär värld med stor tilltro till forskning, rationellt tänkande och den vetenskapliga processen. Böckerna präglas till stor del av denna världssyn. Trots att Malala inte har en västerländsk kulturell och religiös bakgrund är fokuset i boken på hennes samhälleliga intresse och rationella handlande, men inte på hennes tro eller religiösa tillhörighet.

Boken antyder att det är relevant att prata om förtryck, utbildning, jämställdhet men inte praktiserandet av religion, tron på Gud och att hennes framgång kanske har haft en gudomlig influens. Malala ber ofta till Gud, men det framkommer inte varför detta är viktigt för Malala eller vilken roll hennes tro spelar. Bokens konflikt och handling är centrerad kring att bekämpa förtryck genom rationellt tänkande och handlande, och Malalas möjligen spirituella eller religiösa resa genom en svår tid i hennes liv är frånvarande i boken. En narrativisering av Malala från hennes hemtrakter hade möjligen haft ett annat fokus och tillskrivit Malalas tro och religion större betydelse för både Malala och berättelsen om henne.

På ett tydligt sätt representerar även *Gretas historia* rationellt tänkande. Under hennes framförande på diverse kongresser refererar hon till det som hela hennes agerande och aktivism baseras på - forskning (Camerini 2019, s. 76). Detta indikerar återigen på en västerländsk världs-

och kunskapssyn där forskning är högt respekterat och där andra teorier kring klimatförändringar inte får utrymme att beaktas.

Att böckerna inte längre genomsyras av de äldre värderingar som Hourihan menar ha färgat många hjältenarrativ är inte oväntat. Böckerna är skrivna i en tid som präglas av nya värderingar vilket kommer till uttryck i narrativen. Men i en modern, västerländsk kultur som bland annat bygger på jämställdhet kan vi dock fortfarande se hur patriarkala strukturer är närvarande i böckerna, då till exempel våra kvinnliga hjältars bedrifter till stor del är beroende av manliga följeslagares närvaro och stöd. Hade en mer feministiskt inriktad författare uteslutit sådana detaljer för att ytterligare lyfta kvinnans självständighet, och skulle det anses vara oetiskt att utesluta detaljer i illustrationen av ett verkligt sammanhang? Oavsett handlar det i slutänden om i vilken utsträckning barn faktiskt uppfattar och tar efter underliggande normer och värderingar i litterära skildringar.

7.3 Nya dualismer och binära motsättningar

En av grundpelarna i den traditionella hjältesagan menar Hourihan är dualismer och binära motsättningar. Hjältesagan har reproducerat idén om den vita överlägsna mannen genom att framställa honom i kontexter där hans godhet och överlägsenhet tydliggörs av en underordnad och/eller ond motpol.

Den traditionella framställningen av de goda mot de onda går att återfinna i våra böcker men bekräftar inte den vita mannens dominans och överlägsenhet. Istället går det att urskilja nya dualismer som återspeglar samtiden och de utmaningar som anses vara relevanta idag. I Gretas fall går det att urskilja en dualistisk kamp mellan kunskap och okunskap/ignorans. Gretas kamp handlar inte om att besegra politikerna, utan att upplysa dem och få deras uppmärksamhet. I boken om Malala går det att urskilja en dualistisk kamp mellan sanning och lögn. Talibanerna är onda då de manipulerar och förvrider koranens budskap, och det är på grund av att Malala fortsätter sprida sitt budskap och överrösta lögnerna som gör att hon kommer närmare sitt mål.

De nya dualismer som går att urskilja kan tolkas som en framställning av utmaningarna i dagens moderna informationssamhälle som präglas av ett konstant mediebrus. Nya förmågor såsom att kunna sova och sålla i nyhetsflödet, att vara källkritisk och att kunna urskilja "fake news" värderas högt. Det är inte längre lika viktigt för dagens hjältar att kunna fäktas med svärd eller läsa kartor, istället är det förmågan att kunna kommunicera ett budskap och ta till sig av

relevant information i mediebruset som är avgörande för huruvida hjälten tar sig framåt i sitt uppdrag.

Vi ser även att den nya hjältesagan tagit ett steg ifrån dualismen det manliga rationella tänkandet mot det kvinnliga emotionella. Rationalitet och emotionalitet utesluter inte nödvändigtvis varandra i böckerna då hjältarnas motiv till sin kamp är tydligt grundad i känslor såsom oro och frustration, men att de fortfarande är kapabla till att tänka rationellt och ta rationellt grundade beslut. Greta och Malalas rationalitet möts inte av motstånd i form av känslor, utan av politiska och religiösa åsikter och världsåskådningar. Detta är ännu ett exempel på hur de traditionella dualismerna ersätts av värderingar som speglar samtida samhällliga utmaningar och normer i större utsträckning.

7.4 En nyanserad hjälte

Hjälten är inte längre en man med typiska manliga egenskaper, utan har tagit formen av en mer nyanserad figur. Hjälten kan numera också vara en kvinna och besitta både maskulina och feminina egenskaper. Hen behöver inte representera västerländsk etnicitet eller uppvisa sin etniska dominans genom en underlägsen följeslagare av annan etnisk bakgrund. Inte heller framställs hjälten som ett ideal på grund av sin sociala klass eller ekonomiska förutsättningar. Det uppdagas således inga ojämlikheter gällande etnicitet eller klass i narrativen per se. Däremot framgår det att Malalas och Gretas klass- och etniska tillhörighet kan ha fått konsekvenser för vad de intresserar sig för och bryr sig om, vilket också understryker den "uppdaterade" hjälstens pluralistiska egenskaper och varierande förutsättningar.

Hjälten är inte bara en mer neutral figur som kan representera en bredare grupp av människor, utan framstår också som mer mänsklig. Det beror delvis på att hjälten faktiskt är en riktig människa, men kanske också för att hjälten inte längre tillhör samhällets elit eller besitter skraddarsyddade hjälte-egenskaper som bygger på egoism, våld, action och dominans för att heroiskt kunna uppnå sitt mål och rädda prinsessan. Hjälten kan nu också vara en hjältinga, ha Aspergers syndrom, tillhöra en förtryckt minoritet, eller vara någon som faktiskt inte uppnår sitt stora mål i slutet av sagan.

Dock är hjälten märkbart privilegierad i förhållande till andra unga kvinnor i sin omgivning, vilket kan argumenteras för strider mot idén om att alla kan vara hjältar. Malala är en av de få unga kvinnor i Swatdalen som blir uppmanad till att skaffa sig en utbildning för att

kunna följa sina drömmar och Greta har medievana föräldrar med en så pass stor ekonomisk frihet att de kan sluta jobba för att hjälpa Greta.

Sammantaget förmedlar böckerna idén om att hjälterollen inte längre är bunden till ett kön, en klass eller etnicitet och att alla har förmågan att bli hjälte. Dock underrättar böckerna att det finns privilegier och förutsättningar som kan underlätta resan från att vara en vanlig person till att bli en hjälte, vilket inte alla kan relatera till eller känna igen sig i.

7.5 Nya medhjälpare

När vi tittar på hjältens medhjälpare går det att finna samma mönster i båda böckerna. Malalas och Gretas främsta stöd är deras pappa, som fyller en viktig roll och funktion i deras liv. Utifrån denna aspekt bidrar böckerna till att reproducera och naturalisera patriarkala maktförhållanden i enlighet med den traditionella hjältesagan trots att hjälten inte är manlig - även om hjälten är en kvinna är hon fortfarande beroende av mannens närvaro och hjälp. Hennes framgång beror även till stor del på att hon har många av den traditionella manliga hjältens attribut, vilket också kan ses som hjälpare egenskaper. Dock kan det tolkas som att pappans roll som hjälpare och den manliga dominansen snarare har att göra med flickans ålder och hennes oförmåga att göra åldersbegränsade saker som att resa själv, köra bil, eller gestaltas som ensam minderårig i mediasammanhang, än om maktfördelningen mellan könen.

Den klassiska sidekicken som "stöttar hjälten i hans uppdrag genom att exempelvis hitta ledtrådar" enligt Propps sju roller, är borta och har ersatts av hjältens egna driv, ihärdighet och intellekt. Hjälten ansvarar själv för att förse sig med information och resurser för att förbättra världen, då samhället och dess institutioner agerar oansvarigt och otillräckligt. Hjälten har intagit en roll som symboliserar självständighet, där hon i ung ålder inte bara vill förändra sin egen situation, utan kämpar för stora mål som att förändra och rädda mänskligheten och planeten.

Även internet och sociala medier, men även större mediehus och tidningar kan anses fylla funktionen som hjälpare. Båda hjältarna är beroende av tillgång till internet för att kunna utföra sitt uppdrag. För Greta är internet en ovärderlig informationskälla och för Mala är det en viktig förutsättning för att kunna rapportera och blogga om det som händer i hennes liv på den farliga plats hon befinner sig. Tack vare sociala medier växer Gretas demonstrationsrörelse där hon skaffar sig anhängare som ytterligare kan anses ha en hjälpare funktion för att stärka rörelsen och kampen mot klimatförändringarna. På liknande vis fungerar BBC och diverse

nyhetsförmedlare som hjälpande medium för Malala, för att kunna sprida sitt budskap och få stöd från människor världen över. Båda böckerna återspeglar medialiserade samhällen där media inte längre bara är ett hjälpmedel, utan en viktig förutsättning för hjältarna att visa vilka de är och vad de står för. Således förmedlas underförstått värderingar om att media har en viktig meningsskapande och identitetsbyggande funktion i samhället, samt tanken om att åsikter och åstadkommanden måste uttryckas i media för att få någon betydelse och för att kunna påverka.

De nya västerländska normerna vi finner i böckerna talar inte bara för ett individualistiskt och självförverkligande fokus, utan även för hur media - "den ansiktslösa hjälparen" (Hourihan 1997, s. 81) har en viktig, betydande roll för hjälten och samhället. På samma sätt som litterära skildringar anpassar sig efter rådande normer, inrättar sig hjältesagan i detta fall till samtida påfund. Att hjältens största hjälp inte är en människa speglar tveklöst dagens teknologiska fenomen som fyller en hjälpande funktion för människor på många olika sätt. Dock kan det diskuteras huruvida utvecklingen är bra eller dålig, när hjältens medhjälpare i den barnlitterära skildringen inte längre är en fysiskt närvarande vän eller god lagkamrat, utan istället sociala medier - en skärm med föreställda verkligheter.

7.6 Abstrakta problem utan lyckligt slut

Likt den traditionella hjältesagan präglas böckerna av en ständigt pågående kamp. Men även denna har ändrats i sin form. Malala och Gretas mål handlar inte om att fysiskt bekämpa en utpekad fiende, utan att förändra den värld de lever i. Problemen är således abstrakta och kräver strukturella förändringar i samhället. Hjältens kamp är att upplysa om förändringar som bör göras, men förändringarna i sig är inte något hjälten kan uträtta på egen hand.

En förskjutning från det konkreta uppdraget till ett bredare och mer abstrakt samhällsproblem framgår även i analysen av Propps skurkroll. Malala och Greta är inte ute efter att döda eller övervinna Talibanerna respektive politikerna. Skurkarna fyller istället en funktion i att vara ett förkroppsligande av samhälleliga utmaningar. På samma sätt konstateras det tidigare i vår analys att det inte finns någon drake eller motsvarande att bekämpa. De abstrakta problem hjältarna möter kan inte lösas genom en slutgiltig uppgörelse eller strid utan kräver djupare eftertanke och kreativa förmågor för att under en längre tidsperiod kunna se förändringar i riktning mot målet.

Även det faktum att hjältarna handskas med abstrakta samhällsliga utmaningar gör att böckerna inte heller har ett fulländat och lyckligt slut, där hjälten slutför sitt uppdrag och återställer ordningen. Hjältens abstrakta problem och frånvaron av ett lyckligt slut kan argumenteras för att ha en påverkan för vilka värderingar som kommuniceras av hjältesagan. Exempelvis kan det tolkas som en mer realistisk och verklighetsförankrad skildring av samtida hjältar där meningen med uppdraget inte är det lyckliga slutet och berömmelsen, utan själva resan mot målet och känslan av att bidra till samhället.

Böckerna tar även ett steg från den traditionella hjältesynen på det vis att Malala och Greta inte uppnår hjältestatus genom att slutföra ett uppdrag, utan istället är det deras ihärdighet i kampen och att de står upp för det de tror på som gör de båda till hjältar och inte till "vanliga" unga aktivister.

7.7 Utbildande element

Genom att ha analyserat och utvärderat hjältenarrativet i våra valda texter har även utbildade element uppdragats. I linje med Kårelands teori har vi fokuserat på den utbildande aspekten inom ramen för "hjeltesagan"

Som diskuterats i analysen kan vi se ett nytt genomgående västerländskt tema, där sagan först och främst berör verkliga problem, bland annat hur vi ser på samhället, politik, kultur och religion, vilket är centrala ämnen i böckerna. Att lyfta in faktiska problem i en underhållande hjältesaga kan ses som ett pedagogiskt sätt att estetiskt och lättsamt informera barn om dagens samhällssituation för att dels skapa en medvetenhet hos läsaren men också solidaritet, som Kåreland skriver (ibid. s. 60).

I böckerna utnyttjas även de traditionella rollerna i hjältesagan för att fylla en pedagogisk funktion. Skurken i respektive bok förkroppsligar och konkretiserar abstrakta hot och samhällsproblem - Talibanerna representerar ett hot mot jämställdhet och mänskliga rättigheter medan politikerna representerar mänsklighetens bristande förmåga att ta hand om sin egen planet. På så vis begripliggörs världen och samtiden för barn med hjälp av hjältesagens form.

Samtidigt som man informerar barn om problem i det samhälle de lever i, tar böckerna även formen av en slags indirekt samhällskritik. På grund av böckernas ärliga och transparenta approach tar de steget från den idealistiska framställning som tidigare dominerat inom barnlitteratur (ibid. s. 39). Faktumet att båda böckerna handlar om mänskliga och samhällsliga

hot och problem, och att ingen av böckerna har ett lyckligt slut, gör att böckerna snarare kan klassas som det Kåreland kallar “naturalistisk färgad realism” (ibid. s. 39).

Dessutom presenteras ett slags ideal på hur en modern hjälte och förebild är och ska se ut baserat på uppdaterade normer. Att illustrera bra egenskaper hos hjälten som kan inspirera barn, kan anses vara ett pedagogiskt verktyg, med syfte att försöka påverka läsarens beteende och tankesätt. Eftersträvarvärda egenskaper som självständighet bekräftas till exempel genom att hjälten själv agerar som avsändare eller givare, då hon genom hennes intellektuella förmåga anskaffa sig information till hennes fördel.

Avsaknaden av ett lyckligt slut kan också verka pedagogiskt, där läsaren i slutet av båda böckerna istället tillskrivs agens genom att bjudas in till att fortsätta kämpa i respektive kamp. Det inbringar känslan av att läsaren själv är kapabel till göra det Malala och Greta gör, och kan således fungera som ett incitament för barn att agera och handla i linje med hjältarna, deras mål eller liknande.

Den moderna, nyanserad och neutrala hjälten som uppdagades i Hourihan-analysen kan också fylla en utbildande funktion genom att vara relaterbar för en större målgrupp. Kåreland diskuterar hur kraven på jämställdhet och framställningen av könsroller i barnböcker skärptes under 60- och 70-talet (2014, s. 61). I linje med det feministiska perspektivet kan den nyanserade hjälten fungera pedagogiskt genom att neutralisera manliga, förlegade stereotyper för att boosta alla barn men framförallt flickor till att också våga vara starka, självständiga och modiga hjältar. Som Kåreland också skriver upptäckte sociologen Rita Liljeström efter att ha studerat könsroller i barnlitteratur att det fanns en “kulturell eftersläpning, en traditionsbundenhet i värderingar och könsrolls-förväntningar som påverkar flickans uppfattning om sig själv och sin roll” (ibid. s. 61-62). Hjälterollen i fallet av Malala och Greta försöker fortfarande påverka flickans uppfattningar om sin roll, men kanske tvärtom med fokus på att hennes roll har betydelse och att hon också är stark och kapabel.

7.8 Sammanfattning

Med syftet att synliggöra narrativa element i böckerna *Malala Yousafzai* och *Gretas historia* inom ramen för hjältesagan, har Propps teoretiska ramverk inte bara utgjort en grundpelare i vår analys för att förstå karaktärernas funktion i respektive boks narrativ. Propps teori har också möjliggjort för analysen att vidga perspektivet för att hitta nya funktioner, avvikande karaktärer

och nya symboliska innebörder. Med hjälp av Hourihans kritiska fokus på den västerländska världssynen har analysen kastat ljus över både de förlegade värderingar som finns kvar samt de som har försvunnit. Framförallt har analysen synliggjort nya mönster och strukturer som grundas på nya normer och ideal. Analysen har även belyst hur den “uppdaterade hjältesagan” innehåller pedagogiska element som kan ha en utbildande effekt på läsaren.

Våra valda texter är tydliga hjältesagor men som i linje med Kårelands observation utspelar sig i en mer realistisk och verklighetsbaserad kontext, och som till stor del är amputerade från det traditionella hjältenarrativets materialistiska, rasistiska, icke-feministiska och icke-verklighetsförankrade värderingar. Vi finner utbildande element som att abstrakta problem konkretiseras och förkroppsligas, en hjälte som kan fungera som inspiration och förebild, och ett narrativ där det understryks att flickan, kvinnan och det kvinnliga har en viktig roll samhället, och att det inte bara finns hjältar utan även hjältinnor.

I våra texter finner vi även en bekant struktur och ett narrativ om en hjälte som utträttar stordåd och hyllas för sitt mod. Men i våra böcker är hjälten inte ute efter att dominera eller vara överordnad andra. Hjälten är inte heller ensam, utan ber om hjälp för att uppnå sitt mål, och uppnår i slutet inte sitt mål utan uppmanar istället läsaren att ta vid och låta berättelsen leva vidare i läsarens liv. I våra hjältesagor kan vi identifiera ett bekant och medryckande narrativ men som är injicerat med nya värderingar.

Ur det narratologiska perspektivet är steget i stort sett taget från de förlegade västerländska värderingar då många egenskaper hos hjältarna inte stämmer överens med de traditionella - men ur ett samhällsligt perspektiv är den “uppdaterade hjälten” likväl en form av produkt av den västerländska idealmänniskan - men utan att “naturalisera den europeiska patriarkala dominans och underordnandet av andra kulturella grupper, sociala klasser, kvinnor och naturen” (Hourihan 1997, s. 16).

Det nya ideal som genomsyrar narrativen präglas istället av individualism, självständighet och mångfald, och grundas på tanken att alla kan göra skillnad och vara hjälten i sitt eget liv. Men narrativen lyfter också vikten av goda familjerelationer, empatisk förmåga, ömhet för människor och planeten, samt poängterar vilken enorm makt och inflytande media har.

Nya västerländska värden yttras genom bland annat de privilegier som illustreras i böckerna, vilka gjort det lättare för hjältarna att ta steget från att vara en vanlig flicka till att bli en hjälte. Därför kan hjälten trots de uppdaterade realistiska karaktärsdragen paradoxalt verka

orealistisk på grund av de särskilt gynnsamma förhållande hjältarna i respektive bok lever under, vilket kanske är en situation som inte alla kan relatera till.

Trots att det går att återfinna många goda karaktärsdrag hos hjältarna som kan ha en positiv inverkan på barn, finns det å andra sidan också en baksida med den reformivriga och något radikala hjälten som vill förändra världen på egen hand. Är det upp till barn att förändra världen? Har barn den kunskap och erfarenhet som krävs för att förstå vad deras kamp egentligen innebär? Finns det en risk med att framställningen av samhället som otillräckligt kan få barn att vända ryggen till vuxna och samhällsliga institutioner, istället för att försöka samarbeta och söka stöd hos dem?

För att kunna dra generella slutsatser om en moderniserad hjältesaga skulle vår studie behöva kompletteras med analyser av fler nutida hjältesagor för att urskilja vilka teman och mönster som är specifika för våra böcker, och vad som kan påstås vara generella drag för nutida litterära hjälteskildringar för barn. Vår studie skulle även kunna kompletteras av intervjustudier med yngre läsare för att kunna undersöka huruvida de element och värderingar vi uppdagat i böckerna har en faktisk påverkan på dels läsoplevelsen och dels vad barn uppfattar och tar åt sig av i böckerna.

8 Källhänvisning

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (2012). *Textens mening och makt*. 3:e uppl., Lund: Studentlitteratur.

Camerini, Valentina. (2019). *Gretas historia*. Stockholm: Lind & Co.

Campbell, Joseph. (1990). *The hero's journey: the world of Joseph Campbell: Joseph Campbell on his life and work*. 1:a uppl., San Francisco: Harper & Row.

Capuzza, Jamie. C. (2020). "T" is for "transgender": an analysis of children's picture books featuring transgender protagonists and narrators. *Journal of Children & Media*, 14(3), ss. 324–342. doi:10.1080/17482798.2019.1705866

Carratello, "Veci" Veronica. (2019). *Bokomslag: Gretas historia*. [illustration].

<https://bonniedeluxe.se/item/bok---gretas-historia> [2020-12-14]

Ekström, Mats & Larsson, Lars-Åke. (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Engstrand, Cecilia. (2010). *Den eviga Hjältésagan: En tematisk och mytologisk läsning av Jesus och Harry Potter-berättelsen utifrån Mircea Eliades Myth and Reality*. Kandidatuppsats, Institutionen för genus, kultur & historia. Södertörn: Södertörns Högskola.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:324741/FULLTEXT01.pdf> [2020-12-10]

Esmailian, Shora. (2020). Fem barnbokstips inför jul. Sydsvenskan. 16 december.

<https://www.sydsvenskan.se/2020-12-16/fem-barnbokstips-infor-jul>.

Fell, John L. (1977). Vladimir Propp in Hollywood. *Film Quarterly*, 30(3), ss. 19–28. doi:10.2307/1211770

Greimas, Algirdas J. (1966). *Sémantique structurale: recherche de méthode*. Paris: Langue et langage.

Hourihan, Margery. (1997). *Deconstructing the hero: literary theory and children's literature*. London: Routledge.

Khan, Hiba Noor. (2019). *Malala Yousafzai*. Stockholm: Lind & Co.

Kåreland, Lena. (2014). *Barnboken i samhället*. Lund: Studentlitteratur.

Ledin, Johanna & Moberg, Ulla. (2010). Textanalytisk metod. I Ekström, Mats & Larsson, Lars-Åke. (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. ss. 153-177.

Nair, Ramesh. and Rosli, Talif. (2013). A critical reading of gender construction in Malaysian children's literature. *English Today*, 29(4), ss. 37–44. doi:10.1017/S0266078413000400.

Nikolajeva, Maria. (1985). *From fairy tale to fantasy: Vladimir Propp's analysis-model applied to modern fantasy for children*. Stockholm.

<https://search-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.127327&site=eds-live&scope=site> [2020-12-10]

Persdotter, Klara. (2015). *Disneys Frost: "A Frozen Heart Worth Mining"*. Kandidatuppsats, Institutionen för ekonomi och it, Avd för medier och design. Trollhättan: Högskolan Väst.

<https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A858482&dswid=-4761>

[2020-12-10]

Petruccioli, Rita. (2019). *Bokomslag: Malala Yousafzai*. [illustration].

<https://www.barnsmart.se/product/malala-yousafzai-ett-fantastiskt-liv#&gid=1&pid=1>

[2020-12-14]

Propp, Vladimir. (1968). *Morphology of the folktale*. 2:a uppl., Austin: University of Texas Press.

Ramaswamy, Shobha. (2015). Fiction for Children and Young Adults in India: Critical Essays. *Language in India*, 15(1), ss. 331–408.

<https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=cms&AN=100565018&site=ehost-live> [2020-12-14]

Robertson, Alexa. (2012). Narrativanalys. I Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (red.) *Textens mening och makt*. 3:e uppl., Lund: Studentlitteratur. ss. 219-262.

Thomas, Bronwen. (2016). *Narrative: the basics*. New York: Routledge.

Turner, Graeme. (2006). *Film as social practice*. 4:e uppl., London: Routledge.

Vulovic, Jimmy. (2013). *Narrativanalys*. 1:a uppl., Lund: Studentlitteratur.